

LIFE18 IPE/GR/000013 | LIFE-IP CEI-Greece

Circular Economy Implementation in Greece
Εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας στην Ελλάδα

E3. D1 Replicability & Transferability Strategy
Στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου

Συντάκτης:	ΥΠΕΝ
Με τη συμβολή:	ΠΤ, Δίκτυο ΔΑΦΝΗ, ΧΠ, ΟΕΑ, ΕΟΑΝ
Δράση E3	Replication and Transfer Strategy and Implementation Ανάπτυξη και υλοποίηση στρατηγικής αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου
Εταίροι:	ΥΠΕΝ, ΠΤ, ΔΙΚΤΥΟ ΔΑΦΝΗ
Παραδοτέο:	E3. D1 (Replicability & Transferability Strategy – Στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου)
Ημερομηνία:	Μάρτιος 2022
Είδος Αρχείου:	Παραδοτέο Διάχυσης Πληροφορίας, Έγγραφο Ελεύθερης Πρόσβασης
Έκδοση:	1.0
Υπεύθυνος Επικοινωνίας Εγγράφου:	Σεϊτανίδης Διαμαντής, Υπεύθυνος Επικοινωνίας & Δημοσίων Σχέσεων ΥΠΕΝ seitanidis@gmail.com
Email έργου:	circulargreece@prv.ypeka.gr
Project website:	https://circulargreece.gr/el/

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece (LIFE18 IPE/GR/000013) συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece (LIFE18 IPE/GR/000013) συγχρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο.

LIFE-IP CEI-Greece project (LIFE18 IPE/GR/000013) is co-funded by the LIFE Programme of the European Union.

The project LIFE-IP CEI-Greece (LIFE18 IPE/GR/000013) is co-funded by the Green Fund.

Η παρούσα έκδοση εκφράζει αποκλειστικά τις απόψεις των συγγραφέων της. Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (CINEA) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δε μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.

The sole responsibility of this publication lies with the authors. CINEA and the European Union are not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Πίνακας Περιεχομένων

	2
1. Πληροφορίες Εγγράφου	4
1.1. Εκδόσεις	4
1.2. Ποιοτικός Έλεγχος Παραδοτέου	4
1.3. Συντομογραφίες	4
2. Σύνοψη	6
3. Synopsis	6
4. Εισαγωγή	7
4.1. Συνοπτικά στοιχεία για το έργο	7
4.2. Αναμενόμενα αποτελέσματα	7
4.3. Δράση E3: Ανάπτυξη και υλοποίηση στρατηγικής αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου. 9	9
5. Στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς αποτελεσμάτων	11
5.1. Συνέργειες και αξιοποίηση δικτύων συνδικαιούχων έργου	11
5.1.1. Προτάσεις και δίκτυα συνδικαιούχων LIFE-IP CEI-Greece	11
5.2. Κινητοποίηση χρηματοδοτικών πηγών	16
5.2.1. Πράσινο Ταμείο	16
5.2.2. ΕΣΠΑ 2021-2027	17
5.2.3. Ιδιωτικοί πόροι	17
5.3. Επικοινωνιακές δράσεις	18
5.4. Συνέργειες με άλλες δράσεις του έργου	19
5.4.1. Δράσεις Οικοδόμησης Δυναμικού	21
5.4.2. Χρήσιμα Εργαλεία (Toolbox)	25
5.5. Ομάδα Εμπειρογνομόνων	25
6. Επίλογος	26
7. Παράρτημα	26
7.1. Αναπαραγωγή – Συχνές ερωτήσεις (FAQ) (δυναμικό παράρτημα)	26

1. Πληροφορίες Εγγράφου

1.1. Εκδόσεις

Αριθμός	Ημερομηνία	Φορέας	Παρατηρήσεις
0.1	Ιούλιος 2021	ΥΠΕΝ	Προσχέδιο
0.2	Οκτώβριος 2021	ΟΕΑ, ΧΠ, ΔΑΦΝΗ, ΠΤ, ΕΟΑΝ	Τροποποίηση
1.0	8 Μαρτίου 2022	ΟΔΑΕΣ	Έγκριση

1.2. Ποιοτικός Έλεγχος Παραδοτέου

Έλεγχος	Ημερομηνία	Κατάσταση	Παρατηρήσεις
ΥΠΕΝ	Νοέμβριος 2021	Ολοκληρώθηκε	Έλεγχος προσχεδίου
ΟΔΑΕΣ	Μάρτιος 2022	Ολοκληρώθηκε	Έγκριση

1.3. Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Τίτλος
	ΑΓΓΛΙΚΑ
DAFNI	DAFNI Network of Sustainable Islands
DIADYMA	DIADYMA S.A. Waste Management of Western Macedonia
ERS	Ecological Recycling Society
GRFU	Green Fund
HRA	Hellenic Recycling Association
HUA	Harokopian University of Athens
MEEN	Ministry of Environment & Energy
MoA	Municipality of Athens
MoAl	Municipality of Alonissos
MoAn	Municipality of Antiparos
MoN	Municipality of Nafpaktos
MoP	Municipality of Paros
MoT	Municipality of Thessaloniki
MoTh	Municipality of Thira
MoTi	Municipality of Tinos

ΜοVVV	Municipality of Vari, Voula, Vouliagmeni
NECCA	Natural Environment & Climate Change Agency
NQIS-ELOT	National Quality Infrastructure System – Hellenic Organization of Standardization
TN	Terra Nova
	ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΔΙΑΔΥΜΑ Α.Ε.	Διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.
Δίκτυο ΔΑΦΝΗ	Δίκτυο Αειφόρων Νήσων ΔΑΦΝΗ
ΕΟΑΝ	Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης
ΕΣΥΠ - ΕΛΟΤ	Εθνικό Σύστημα Υποδομών Ποιότητας – Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΟΕΑ	Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης
ΟΦΥΠΕΚΑ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής
ΠΤ	Πράσινο Ταμείο
ΤΣΔΑ	Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας
ΧΠ	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

2. Σύνοψη

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece φιλοδοξεί να συμβάλλει στην υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων, και της Εθνικής Στρατηγικής για την Κυκλική Οικονομία. Με το έργο αναδεικνύεται μια νέα αντίληψη στον τομέα των αποβλήτων στη βάση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, υιοθετώντας πρακτικές και αλλαγή συμπεριφοράς για την αύξηση του κύκλου ζωής των προϊόντων, τη μετατροπή των αποβλήτων σε πόρους και την αποτελεσματική εφαρμογή της νέας νομοθετικής δέσμης μέτρων για τα απόβλητα.

Το έργο είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το σύνολο των εμπλεκόμενων εταίρων και φορέων και των δυνατοτήτων του καθενός από αυτούς, για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας μέσω της αρμονικής συνεργασίας τους. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, ως συντονιστής εταίρος, θα συνεργαστεί και στον επικοινωνιακό τομέα στενά με όλους τους άλλους εταίρους του έργου, προκειμένου να διασφαλίσει την έγκαιρη και επιτυχημένη επίτευξη των στόχων του, μέσω του αποτελεσματικού συντονισμού και της αποδοτικής συνεργασίας.

Στο πλαίσιο της δράσης E3, εκπονείται σχέδιο για την στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου. Το παρόν παραδοτέο πραγματεύεται τη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου που αποτελούν ουσιώδη παράμετρο της επιτυχίας του, με στόχο την ενίσχυση του αντικτύπου του προς όφελος της κοινωνίας.

Το σχέδιο για τη στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου φιλοδοξεί να αποτελέσει μία ρεαλιστική και βιώσιμη πρόταση η οποία θα σκιαγραφεί λύσεις που μπορούν να αναπαραχθούν σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και του εξωτερικού, για την αξιοποίηση της γνώσης που θα προκύψει από τις επιτυχίες και τα προβλήματα κατά την πορεία υλοποίησης του έργου. Η στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς θα υποστηρίζεται από τις δράσεις του έργου αλλά και τις δραστηριότητες επικοινωνίας και διάδοσης για την προσέγγιση του κατάλληλου κοινού, με στόχο την ενίσχυση του αντίκτυπου του LIFE-IP CEI-Greece και τον εμπλουτισμό της συσσωρευμένης εμπειρίας και γνώσης, στους τομείς εξειδίκευσής του.

3. Synopsis

The integrated LIFE project LIFE-IP CEI-Greece “Circular Economy Implementation in Greece” aims to contribute towards the implementation of the National Waste Management Plan, the National Waste Prevention Plan and the National Strategy for Circular Economy. A new concept for waste management emerges with-in this project; based on circular economy principles, promoting behavioral changes and supporting actions to increase product life cycle, convert waste into valuable resources and implement successfully the legislative framework for waste.

The project is designed so that it can maximize the input and expertise of all associated beneficiaries, in order to create added value. The Ministry of Environment & Energy, as the coordinating beneficiary, will cooperate closely in the field of Communication with all other beneficiaries, in order to ensure the timely and successful completion of the project objectives, through effective coordination and interaction between partners.

In the context of action E3, a strategic plan for the replication and transfer of the project’s results is expected with the deliverable E3.D1 “Replicability and transferability strategy”. This deliverable addresses the dissemination of the project results for their further use and strategic implementation in other areas, which is an essential parameter for the project success and social impact.

The replicability and transferability plan aims to offer a realistic but also ambitious proposal that outlines replicable solutions for other regions in Greece and abroad, in order to utilize in the best possible way, the knowledge gained – including problems and success stories - during the implementation of LIFE-IP CEI-Greece. The replicability and transferability strategy will be supported by all project actions including communication and dissemination actions, in order to reach the selected target audiences, enhance the impact of the project and enrich accumulated knowledge and experience in the project specialization areas.

4. Εισαγωγή

4.1. Συνοπτικά στοιχεία για το έργο

Το έργο έχει διάρκεια 8 έτη (1 Νοεμβρίου 2019 – 31 Οκτωβρίου 2027) και συνολικό προϋπολογισμό €15,93 εκατ., με 60% συγχρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, συγχρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο και από ίδιους πόρους των εταιρών.

Το LIFE-IP CEI-Greece είναι το μεγαλύτερο έργο του προγράμματος LIFE που υλοποιείται στην Ελλάδα, τόσο ως προς τον αριθμό των εμπλεκόμενων εταιρών, όσο και ως προς το αντικείμενό του, που αφορά στην εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας στην χώρα. Συντονίζεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ, MEEN) και υλοποιείται σε συνεργασία με δεκαοκτώ (19) στρατηγικούς εταίρους από την κεντρική διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και τον ιδιωτικό τομέα: το Πράσινο Ταμείο (ΠΤ, GRFU), τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ, NECCA), τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ, HRA), το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (ΧΠ, HUA), τον Δήμο Αθηναίων (ΜοΑ), τον Δήμο Θεσσαλονίκης (ΜοΤ), τον Δήμο Αλοννήσου (ΜοΑΙ), τον Δήμο Πάρου (ΜοΡ), τον Δήμο Αντιπάρου (ΜοΑη), τον Δήμο Τήνου (ΜοΤι), τον Δήμο Θήρας (ΜοTh), τον Δήμο Ναυπακτίας (ΜοΝ), τον Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης (ΜοVVV), τη Διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΔΙΑΔΥΜΑ (DIADYMA), το Δίκτυο Αειφόρων Νήσων Δάφνη (Δίκτυο ΔΑΦΝΗ - DAFNI Network), την Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης (ΟΕΑ, ERS), την TERRA NOVA Περιβαλλοντική Τεχνική Συμβουλευτική Ε.Π.Ε. (TN), και τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (ΕΣΥΠ – ΕΛΟΤ/NQIS-ΕΛΟΤ) και την Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης.

Μία βασική αποστολή του έργου αποτελεί η ουσιαστική αλλαγή νοοτροπίας στη διαχείριση των αποβλήτων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τις δράσεις του έργου και την παράλληλη ευαισθητοποίηση του κοινού ως προς τα αποτελέσματά τους. Πρόκειται για ένα νέο μοντέλο διαχείρισης και επεξεργασίας αποβλήτων στο πλαίσιο των αρχών της Κυκλικής Οικονομίας που αφορά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δηλαδή στο ευρύτερο κοινό/πολίτες, στην επιχειρηματική κοινότητα, στην πρωτογενή παραγωγή (αγρο-διατροφικός τομέας), στη βιομηχανία και την μεταποίηση, στις υπηρεσίες και σε όλους τους φορείς & οργανισμούς που ασχολούνται με οποιονδήποτε τρόπο με το περιβάλλον, την κεντρική διοίκηση και αυτοδιοίκηση αλλά και κάθε είδους μεμονωμένη πρωτοβουλία που σχετίζεται με το εν λόγω αντικείμενο.

4.2. Αναμενόμενα αποτελέσματα

Οι δράσεις του έργου που θα υλοποιηθούν έως το 2027 συνοψίζονται παρακάτω:

- Κατασκευή και λειτουργία τριών (3) Ολοκληρωμένων Πράσινων Σημείων, 1 (2) στον Δήμο Αθηναίων, ένα (1) στον Δήμο Θεσσαλονίκης κι ένα (1) στον Δήμο Βάρης, Βούλας, Βουλιαγμένης που δεν θα εξυπηρετούν μόνο τη χωριστή συλλογή αλλά και την εκ νέου προώθηση των αντικειμένων (όπως έπιπλα, ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός, ρούχα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, βιβλία, παιχνίδια κ.λπ.) για επαναχρησιμοποίηση ή την

προετοιμασία για την επαναχρησιμοποίησή τους. Στον Δήμο Θεσσαλονίκης θα δημιουργηθεί και Βιωματικό Πάρκο Ανακύκλωσης, Επιδιόρθωσης και Επαναχρησιμοποίησης.

- Ανάπτυξη και λειτουργία πέντε (5) συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων εφαρμόζοντας την ιεράρχηση αποβλήτων και τη νέα νομοθετική δέσμη μέτρων για τα απόβλητα στη βάση των αρχών της Κυκλικής Οικονομίας [τέσσερα (4) σε νησιά: Τήνο, Αλόνησο, Θήρα, Πάρο & Αντίπαρο και ένα (1) σε ορεινό δήμο: Ναυπακτία].
- Εφαρμογή σε πλήρη κλίμακα δικτύου συλλογής και διαχείρισης επικίνδυνων οικιακών αποβλήτων στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στον Δήμο Αθηναίων.
- Εφαρμογή του οικονομικού εργαλείου ΠΟΠ «Πληρώνω όσο Πετάω» στον Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης.
- Εκπόνηση ειδικού προγράμματος για την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων και δράσεις για την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων σε όλο το μήκος της αλυσίδας

Εικόνα 1, Οι πιλοτικές περιοχές των δράσεων επίδειξης του LIFE-IP CEI-Greece | Δήμοι Αθήνας, Θεσ/κης, Αλοννήσου, Ναυπακτίας, Τήνου, Πάρου, Αντιπάρου, Θήρας, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης και Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

εφοδιασμού τροφίμων από την αγροτική παραγωγή έως την τελική κατανάλωση, όπως σύστημα παρακολούθησης παραγωγής αποβλήτων τροφίμων, δράσεις επίδειξης βέλτιστων πρακτικών πρόληψης και ανάπτυξη πλατφόρμας για την παρακολούθηση και τη διαχείριση της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων τροφίμων.

- Ανάπτυξη τοπικών / περιφερειακών συμμαχιών για τη διαχείριση αποβλήτων του τομέα αγροδιατροφής.
- Ανάπτυξη εθνικών δεικτών και δημιουργία παρατηρητηρίου για την Κυκλική Οικονομία με το οποίο θα παρακολουθείται η πρόοδος της εφαρμογής των πολιτικών στην Ελλάδα που σχετίζονται με τη μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία.

- Ανάπτυξη προτύπων για δευτερογενή υλικά για την υποστήριξη εφαρμογής της Κυκλικής Οικονομίας.
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων (αποθετήριο) για την Κυκλική Οικονομία.

- Οικοδόμηση δυναμικού με δράσεις όπως σεμινάρια ειδικής θεματολογίας, προσαρμοσμένα στις ανάγκες όλων των ενδιαφερομένων μερών, φόρουμ πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων και εξ' αποστάσεως κατάρτιση.

- Δράσεις ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και διάχυσης των αποτελεσμάτων του έργου, όπως διοργάνωση περιφερειακών ενημερωτικών ημερίδων και συνεδρίων.

Εικόνα 2, Περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος για τις ενέργειες διάδοσης και ευαισθητοποίησης ως προς τις δράσεις και τα αποτελέσματα του έργου LIFE-IP CEI-Greece, πέραν του κοινού στόχου σε εθνικό επίπεδο (ευρύ κοινό και ενδιαφερόμενα μέρη).

4.3. Δράση E3: Ανάπτυξη και υλοποίηση στρατηγικής αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου.

Η δράση αυτή στοχεύει να ενισχύσει την απορρόφηση των αποτελεσμάτων του έργου μέσα από την αναπαραγωγή των δράσεών του, συμβάλλοντας έτσι και στην ανάπτυξη Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ). Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την διάδοση των αποτελεσμάτων των δράσεων επίδειξης του έργου στις πιλοτικές περιοχές του (απομακρυσμένοι νησιωτικοί και ορεινός δήμος, μία περιφέρεια και αστικοί δήμοι) έτσι ώστε το παράδειγμά τους να αξιοποιηθεί σε ανάλογα εγχειρήματα και να μεταδοθεί σε περιοχές με παρόμοια χαρακτηριστικά στην Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και διεθνώς.

Οι κύριοι στόχοι της δράσης είναι:

- Ανάπτυξη και επεξεργασία μίας συγκεκριμένης στρατηγικής για την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου.
- Ανταλλαγή γνώσεων και καλών πρακτικών σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων μέσω της κυκλικής οικονομίας και την ενσωμάτωσή τους σε διάφορους τομείς, ειδικότερα αναφορικά με την ανάπτυξη/επικαιροποίηση ΤΣΔΑ.
- Ενημέρωση της Ευρωπαϊκής και διεθνούς κοινότητας για τα ευρήματα και αποτελέσματα του έργου.
- Διερεύνηση ευκαιριών για συνέργειες μεταξύ του "LIFE-IP CEI-Greece" και άλλων Ευρωπαϊκών και διεθνών έργων και πρωτοβουλιών.
- Προώθηση, μεταφορά και αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του έργου σε εθνικό επίπεδο.

Μέσω αυτής της δράσης τα αποτελέσματα του έργου θα μεταφερθούν προς το ευρύ οικοσύστημα όλων των ενδιαφερομένων μερών ώστε να αναπαραχθούν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το πέρας του έργου. Η υλοποίηση της δράσης θα ξεκινήσει σε πρώιμο στάδιο του έργου,

μέσω του προσδιορισμού των ενδιαφερόμενων μερών που έχουν βασικό ρόλο στην εφαρμογή της διαχείρισης αποβλήτων και των επιλογών της κυκλικής οικονομίας (π.χ. βασικοί 'παίκτες', αρμόδιες αρχές και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας). Όλα αυτά τα μέρη θα συμμετάσχουν σε μια διαδικασία διαβούλευσης, με τη χρήση κατάλληλων ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για την ολοκλήρωση μίας στοχευμένης και αποτελεσματικής στρατηγικής αναπαραγωγής.

Η στρατηγική θα διερευνήσει και θα καθορίσει συγκεκριμένους στόχους προτείνοντας και αξιοποιώντας τα απαραίτητα εργαλεία (μέθοδοι δέσμευσης για το ευρύ κοινό και τα ενδιαφερόμενα μέρη, τεχνικά μέσα, πολιτικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές παράμετροι) για μία αποτελεσματική και βιώσιμη μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου σε άλλους τομείς. Επιπλέον, η στρατηγική θα αναφερθεί σε μεθοδολογία/ενέργειες σχετικά με την πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης, καθώς και σε κριτήρια για την αναγνώριση εθνικών και διεθνών ιστότοπων με δυνατότητα αναπαραγωγής και μεταφοράς των δράσεων διαχείρισης αποβλήτων και κυκλικής οικονομίας.

Ιδιαίτερα η περίπτωση της αναπαραγωγής και μεταφοράς αποτελεσμάτων σε νησιωτικές/ορεινές περιοχές θα υλοποιηθεί μέσω του Δικτύου – ΔΑΦΝΗ με τους ακόλουθους τρόπους:

- Τακτική προώθηση των σχετικών δράσεων, νέων, αποτελεσμάτων και επικαιροποιήσεων στο δίκτυό του και σε τοπικές αρχές.
- Παροχή ευκαιριών ανάπτυξης δεξιοτήτων και κατάρτισης σε στελέχη/υπαλλήλους του δημοσίου σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο μέσω εργαστηρίων/σεμιναρίων.
-

Μία αφοσιωμένη δραστηριότητα για την αναπαραγωγή και μεταφορά αποτελεσμάτων στην πράξη, προβλέπεται επίσης στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής αναπαραγωγής του έργου. Πιο συγκεκριμένα, το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ (DAFNI Network), με την υποστήριξη του ΥΠΕΝ (MEEN) και του ΠΤ (GRFU), θα κάνουν μια αρχική επιλογή πιθανών περιφερειών και δήμων που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα με αυτά που προσδιορίζονται στις περιοχές επίδειξης του έργου, παρέχοντας υποστήριξη ως προς τα μέτρα διαχείρισης αποβλήτων προς εφαρμογή βάσει και της αποκτηθείσας εμπειρίας από τις δράσεις επίδειξης του LIFE-IP CEI-Greece. Οι δήμοι και οι περιφέρειες για δράσεις αναπαραγωγής και μεταφοράς θα κληθούν να συμμετέχουν σε αντίστοιχες εκδηλώσεις και να παρακολουθούν από κοντά τις δραστηριότητες των περιοχών επίδειξης του έργου, ώστε η αναπαραγωγή και μεταφορά βάσει όμως των δικών τους αναγκών, να καταστεί εφικτή εντός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του έργου.

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- Δημιουργία συνεργειών και τακτική ανταλλαγή πληροφοριών με φορείς διαχείρισης αποβλήτων και Κυκλικής Οικονομίας, εστιάζοντας στην αναπαραγωγή και μεταφορά των βασικών επιτευγμάτων του έργου.
- Αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του έργου σε άλλες περιφέρειες και δήμους της Ελλάδας καθώς και σε περιοχές άλλων χωρών της ΕΕ.
- Δέσμευση σημαντικών φορέων του ιδιωτικού τομέα να ενσωματώσουν δείκτες ΚΟ στα επιχειρηματικά τους σχέδια.

5. Στρατηγική αναπαραγωγής και μεταφοράς αποτελεσμάτων

5.1. Συνέργειες και αξιοποίηση δικτύων συνδικαιούχων έργου

Η μετάδοση των αποτελεσμάτων του έργου LIFE-IP CEI-Greece θα είναι αποτέλεσμα μιας στοχευμένης πολιτικής μέσα από την καλλιέργεια πολλαπλών διαύλων, ώστε να επιτευχθεί η διάχυση μηνυμάτων με σαφήνεια και ευρεία απήχηση, για την εμπλοκή/παρακίνηση των ενδιαφερόμενων μερών.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, το έργο θα κινηθεί σε 4 επίπεδα:

1. Στην εφαρμογή και στο πεδίο της μετάδοσης των αποτελεσμάτων, των καλών πρακτικών διάδοσης των αρχών του έργου, στην αξιοποίηση των εκδηλώσεων και των ηλεκτρονικών εργαλείων ενημέρωσης για την εξέλιξη και πρόοδο του έργου, ούτως ώστε το κοινό να μπορεί να παρακολουθεί συστηματικά την εξέλιξη του μέσα από τους διαύλους επικοινωνίας του, να ενημερώνεται και να αντιλαμβάνεται με σαφήνεια τη σπουδαιότητα των αποτελεσμάτων του, προκειμένου να επιτευχθεί η ενεργός συμμετοχή του κοινού και των ενδιαφερόμενων μερών και αυτά τα αποτελέσματα να βρουν μιμητές.
2. Στην αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της πληθώρας συνδικαιούχων στο έργο (20) για την κοινοποίηση και μετάδοση κάθε αποτελέσματος.
3. Στην κινητοποίηση φορέων που εξ αντικείμενου ενδιαφέρονται για την Κυκλική Οικονομία και ειδικότερα για τις δράσεις στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP CEI-Greece όπως:
 - φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΕ, ΕΕΤΑΑ, μεμονωμένοι δήμοι και δημοτικές επιχειρήσεις)
 - πανεπιστημιακά/ερευνητικά ιδρύματα
 - άλλοι θεματικοί/περιβαλλοντικοί φορείς
 - μη κυβερνητικές οργανώσεις
 - λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη

Ο προσφορότερος τρόπος για την οριζόντια και συνεχή επικοινωνία είναι η δημιουργία ενός **Διαρκούς forum διαλόγου και ανταλλαγής ιδεών κι εμπειριών**, ώστε όλοι να μιλούν με όλους για τα αποτελέσματα του έργου.

5.1.1. Προτάσεις και δίκτυα συνδικαιούχων LIFE-IP CEI-Greece

Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης

Η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης προτείνει: την ανάπτυξη συνέργειας με το έργο [LIFE DIANA](#) λόγω συνάφειας με το έργο LIFE-IP CEI-Greece καθώς και τα δύο έργα προωθούν την έννοια της Κυκλικής Οικονομίας και την ανάπτυξη προτύπων δευτερογενών υλικών για την υποστήριξη της εφαρμογής της. Επιπλέον, δικτύωση των αποτελεσμάτων του έργου με το πρόγραμμα Zero Waste Cities του ευρωπαϊκού δικτύου [Zero Waste Europe](#).

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece θα παρουσιαστεί μέσω της ΟΕΑ στο ευρωπαϊκό δίκτυο [RReuse](#) και στο διεθνές δίκτυο [Break free from Plastic](#). Τα δύο αυτά δίκτυα μέσα από τις δράσεις τους στοχεύουν στην πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, κάτι το οποίο το ολοκληρωμένο έργο LIFE-IP CEI-Greece ενισχύει, μέσω της σημαντικής συμβολής του στην υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων.

Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

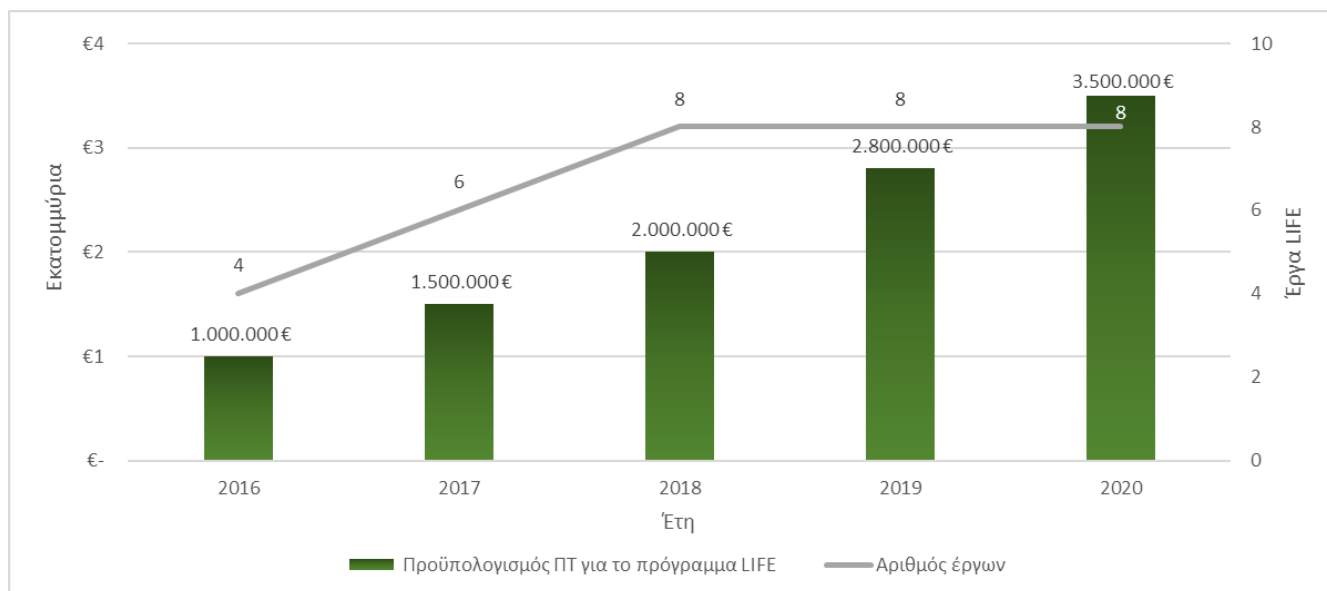
Η ομάδα του ΧΠ που εργάζεται στην υλοποίηση του έργου LIFE IP-CEI-Greece έχει μεγάλη εμπειρία σε θέματα διαχείρισης πόρων και αποβλήτων, με έμφαση στην πρόληψη και διαχείριση αποβλήτων τροφίμων, στη Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού, και ανακύκλωση, βιοαπόβλητα, περιβαλλοντική και

κοινωνική LCA, πρόληψη και αποδοτικότητα των πόρων και την πράσινη κατανάλωση. Όλα τα μέλη έχουν εκτεταμένη ερευνητική εμπειρία με πάνω από 30 έργα έρευνας και επίδειξης στους προαναφερθέντες τομείς και μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά και Συνέδρια. Μέσω των έργων και αυτών, καθώς και των επιστημονικών δημοσιεύσεων σε διεθνή συνέδρια και διεθνή περιοδικά, το ΧΠ έχει δημιουργήσει ένα εκτεταμένο, υψηλής ποιότητας δίκτυο συνεργασιών με άλλα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα και τον ιδιωτικό τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Μέσω του συγκεκριμένου δικτύου, θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργειών με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και τη μεγιστοποίηση της αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου στην επιστημονική κοινότητα και - στη συνέχεια - στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Πράσινο Ταμείο

Η δραστηριότητα του Πράσινου Ταμείου, του δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας στο ανώτατο επίπεδο, με ένα ευρύ φάσμα φορέων οι οποίοι εντάσσονται στους δυνητικούς δικαιούχους των προγραμμάτων του. Ξεκινώντας από απλή επικοινωνία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, φτάνοντας στην κατ' ιδίαν και διαζώσης επαφή στο πλαίσιο συναντήσεων ή εκδηλώσεων, το Πράσινο Ταμείο έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει πληροφορίες για τα αποτελέσματα του έργου LIFE-IP CEI-Greece αξιοποιώντας το ευρύ δίκτυο επαφών και δραστηριοτήτων του (π.χ. σε υπουργεία, ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού, Δήμους, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, αποκεντρωμένες διοικήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κοινωφελή ιδρύματα, πανεπιστημιακά ιδρύματα κ.α. μέσα από τους άξονες, τα μέτρα και τις δράσεις που εντάσσονται στα προγράμματά του).

Επιπλέον, από το έτος ίδρυσής του το 2010, στο Πράσινο Ταμείο εδρεύει το εθνικό σημείο επαφής για το πρόγραμμα LIFE Περιβάλλον στην Ελλάδα. Παράλληλα με αυτή την ιδιότητα που διατηρεί, σε ετήσια βάση προκηρύσσει ειδικό πρόγραμμα για τη συγχρηματοδότηση ελληνικών φορέων που συμμετέχουν σε έργα LIFE. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η πορεία των διαθέσιμων πόρων για έργα LIFE από το 2016 έως και το 2020.

Γράφημα 1 Εξέλιξη χρηματοδότησης προγράμματος LIFE και συμμετοχής σε έργα.

Η πρόσβαση σε φορείς που υλοποιούν έργα LIFE και η ενεργοποίησή τους είναι στις άμεσες δυνατότητες του Πράσινου Ταμείου.

Παράλληλα, στη λίστα των δυνητικών δικαιούχων των χρηματοδοτήσεων του Πράσινου Ταμείου, περιλαμβάνονται και όλοι οι δήμοι και περιφέρειες της χώρας. Συνεπώς το Πράσινο Ταμείο, στο πλαίσιο

της συνεχούς επαφής του με τους εν λόγω φορείς, μπορεί να τους προσεγγίσει ενεργά για τα ζητήματα που πραγματεύεται το έργο LIFE-IP CEI-Greece.

Τέλος, στο πλαίσιο του προγράμματος χρηματοδοτήσεών του με την ονομασία «Καινοτόμες δράσεις με τους πολίτες», το Πράσινο Ταμείο είναι σε συνεχή επαφή με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ) οι οποίες είναι οι συντονιστές δικαιούχοι έργων με περιβαλλοντικό, κλιματικό ή οικολογικό χαρακτήρα.

Δίκτυο ΔΑΦΝΗ

Με στόχο την επίτευξη της ευρύτερης μεταφοράς και αναπαραγωγής των μεθοδολογιών και των λύσεων που προτείνονται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, σε άλλους Δήμους και περιοχές, το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ κρίνει ως ιδιαίτερα σημαντική παράμετρο τον σαφή σχεδιασμό των μεθοδολογιών στις επιμέρους δράσεις του έργου, με συγκεκριμένη αλληλουχία βημάτων καθιστώντας τες έτσι πιο εύκολα αναπαράξιμες.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή συνέχιση, αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου προϋποθέτει η χάραξη στρατηγικής ενεργειών που θα πολλαπλασιάσουν τον αντίκτυπο των αποτελεσμάτων του έργου.

Για τις απομακρυσμένες περιοχές, προτείνεται η παρακάτω στρατηγική.

Εθνικό επίπεδο

- **Νησιωτικές περιοχές:** Αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του έργου σε Δήμους με παρόμοια χαρακτηριστικά

Το Δίκτυο Αειφόρων Νήσων (ΔΑΦΝΗ) αποτελείται από 55 μέλη (2021) εκ των οποίων 51 νησιωτικοί Δήμοι στο Αιγαίο και το Ιόνιο, οι Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, καθώς και η Περιφερειακή Ένωση Δήμων Ιονίων Νήσων.

Με σκοπό την αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του έργου στους νησιωτικούς Δήμους - μέλη του ΔΑΦΝΗ, προτείνεται να ακολουθηθεί η παρακάτω στρατηγική:

- ❖ **Βήμα 1:** Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στους Δήμους-μέλη του ΔΑΦΝΗ με σκοπό την συμμετοχή στις δράσεις αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων του έργου.
- ❖ **Βήμα 2:** Κατηγοριοποίηση των νησιωτικών περιοχών βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και ανάλογα με τα βασικά χαρακτηριστικά τους (θέση, μέγεθος, παραγωγή αποβλήτων, οικονομικές και παραγωγικές δραστηριότητες, κοινωνικά χαρακτηριστικά, εποχικότητα).
- ❖ **Βήμα 3:** Εκτίμηση δυνατότητας αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων του έργου
Η ανάλυση της δυνατότητας αναπαραγωγής θα αξιολογηθεί βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών όπως η φέρουσα ικανότητα του νησιού για εγκατάσταση νέων υποδομών, το νομοθετικό πλαίσιο, η ύπαρξη φορέων που δύναται να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες δράσεις, η πολιτισμική ταυτότητα, οι ευκαιρίες χρηματοδότησης, η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, το είδος των υφιστάμενων υποδομών και πρακτικών διαχείρισης απόβλητων.
- ❖ **Βήμα 4:** Καταγραφή, ανάλυση και συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων
Εντοπισμός, καταγραφή και ανάλυση βασικών τοπικών φορέων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την εφαρμογή των προτεινόμενων από το έργο δράσεων. Οι φορείς αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν ενδιαφερόμενα μέρη όπως οι ΟΤΑ, φορείς χάραξης πολιτικής, τοπικές επιχειρήσεις, πολίτες, τοπικές

ενώσεις και συλλόγους, ερευνητικά και πολιτιστικά ιδρύματα κ.λπ. Κάθε βασικός προσδιορισμένος ενδιαφερόμενος ανήκει σε διαφορετική ομάδα συμφερόντων και, ως εκ τούτου, θα έχει διαφορετικό επίπεδο δέσμευσης κατά τη διάρκεια εφαρμογής της στρατηγικής αναπαραγωγής.

❖ **Βήμα 5:** Χρήση εργαλείων και παρουσίαση υλικού έργου

Κατά τον προκαταρκτικό σχεδιασμό των δράσεων που πρόκειται να υλοποιηθούν στη συγκεκριμένη περιοχή, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν τα ηλεκτρονικά εργαλεία τα οποία έχουν παραχθεί στο πλαίσιο του έργου. Επίσης, τα αποτελέσματα του έργου και το σύνολο του υλικού που έχει παραχθεί θα πρέπει να παρουσιαστεί στους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως αυτοί έχουν προκύψει στο προηγούμενο Βήμα.

❖ **Βήμα 6:** Εκπόνηση τοπικού σχεδίου Κυκλικής Διαχείρισης Απορριμμάτων

Για την εκπόνηση του παραπάνω σχεδίου, προτείνεται να ακολουθηθεί η μεθοδολογία η οποία έχει εφαρμοστεί στο πλαίσιο της υλοποίησης της Υπο-δράσης A2.2.

❖ **Βήμα 7:** Εφαρμογή και παρακολούθηση υλοποίησης σχεδίου

Εκπόνηση μεθοδολογίας παρακολούθησης εφαρμογής σχεδίου με χρήση συγκεκριμένων δεικτών παρακολούθησης του αντικτύπου των δράσεων προς υλοποίησης. Επίσης, προτείνεται η αξιολόγηση της εφαρμογής του σχεδίου αναπαραγωγής με σκοπό την βελτίωσή του κατά την αναπαραγωγή σε άλλες περιοχές.

• **Ηπειρωτική Ελλάδα**

Οι νησιωτικές περιοχές, αντιμετωπίζουν διαφορετικές προκλήσεις ως απόρροια του διαφορετικού μεγέθους, απόστασης από την ηπειρωτική χώρα, πληθυσμιακής πυκνότητας, μορφών διακυβέρνησης και βαθμού πολιτικής και οικονομικής αποκέντρωσης. Ως απόρροια των χαρακτηριστικών αυτών, τα νησιά δύναται να αποτελέσουν ζωντανά εργαστήρια όπου παράγεται σημαντική γνώση σε πολλούς τομείς: ενέργεια, μεταφορές, κυκλική οικονομία, πολύ-επίπεδη διακυβέρνηση, χρήση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας, καθώς και σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές: πόλεις και κοινότητες, αγροτικές και ορεινές περιοχές.

Με βάση τα παραπάνω, και αξιοποιώντας υφιστάμενα δίκτυα Δήμων (Δίκτυο Ορεινών Δήμων, ΚΕΔΕ) προτείνεται η εφαρμογή των παραπάνω βημάτων με σκοπό τη μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου σε Δήμους με διαφορετικά χαρακτηριστικά από τους πιλοτικούς.

Διεθνές επίπεδο

Το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ συντονίζει και συμμετέχει ενεργά σε πρωτοβουλίες για την ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας των νησιών, διεκδικώντας την ανάπτυξη πολιτικών προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες προκλήσεις και αναπτυξιακές δυνατότητες που παρουσιάζουν τα νησιά. Μέσω της συμμετοχής του ΔΑΦΝΗ στις παρακάτω πρωτοβουλίες, θα υποστηρίζει την αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων του έργου σε άλλες περιοχές με χαρακτηριστικά απομόνωσης.

❖ **Καθαρή Ενέργεια για τα Ευρωπαϊκά Νησιά:** Αποτελεί την πρώτη έμπρακτη υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην κατεύθυνση της καθαρής ενεργειακής μετάβασης των νησιών. Η Γραμματεία της Πρωτοβουλίας υποστηρίζει τα νησιά στην εκπόνηση Σχεδίων Καθαρής Ενεργειακής Μετάβασης ή μελετών ωρίμανσης έργων ενεργειακής αιεφορίας. Το ΔΑΦΝΗ έχει επιλεχθεί ως υπεργολάβος για την προώθηση των δράσεων της στον ελληνικό νησιωτικό χώρο με την ιδιότητα του «υποστηρικτικού φορέα» (supporting organisation).

❖ **Πρωτοβουλία Έξυπνα Νησιά:** Η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» αποτελεί μια προσπάθεια που ξεκίνησαν οι νησιωτικές αρχές της Ευρώπης μετά από χρόνια συνεργασίας με στόχο να επικοινωνήσουν τη σημαντική δυναμική των νησιών να λειτουργήσουν ως πεδία τεχνολογικής,

κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής καινοτομίας. Το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ συντονίζει την Πρωτοβουλία, την οποία στηρίζουν πάνω από 200 δήμοι και περιφέρειες, δίκτυα και ενεργειακά γραφεία νησιών από όλη την Ευρώπη.

- ❖ **Σύμφωνο των Δημάρχων:** Το «Σύμφωνο των Δημάρχων» είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία ενώνει δημάρχους από τις πιο πρωτοποριακές πόλεις της Ευρώπης σε ένα διαρκές δίκτυο που δεσμεύονται οικειοθελώς να υλοποιήσουν τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια. Η πρωτοβουλία ξεκίνησε το 2008, φιλοδοξώντας να συγκεντρώσει τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης που δεσμεύονται εθελοντικά να επιτύχουν και να υπερβούν τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια. Το ΔΑΦΝΗ έχει επιλεγεί ως υποστηρικτής για την προώθηση των δράσεων της στον ελληνικό νησιωτικό χώρο με την ιδιότητα του «υποστηρικτικού φορέα» (supporting organisation).
- ❖ **FEDARENE Islands College:** Περισσότεροι από 70 οργανισμοί από 20 ευρωπαϊκές χώρες αποτελούν το δίκτυο συνεργασίας FEDARENE. FEDARENE έχει συστήσει μια ομάδα εργασίας για τα νησιά και τις αγροτικές κοινότητες αναγνωρίζοντας παρόμοιες ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι περιοχές αυτές όσον αφορά τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια. Στην ομάδα αυτή συμμετέχουν 12 νησιωτικοί φορείς ενέργειας και παρόμοιοι οργανισμοί. Επιπρόσθετα, 4 φορείς ενέργειας της ηπειρωτικής χώρας εργάζονται σε νησιωτικές περιοχές. Το ΔΑΦΝΗ συμμετέχει ενεργά στις δράσεις της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας. Ο Γενικός Διευθυντής του ΔΑΦΝΗ είναι αντιπρόεδρος της πρωτοβουλίας για τα Έξυπνα και Βιώσιμα νησιά και συντονιστής της ομάδας εργασίας για νησιωτικές και αγροτικές περιοχές.
- ❖ **CPMR Islands Commission:** Η CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions / Διάσκεψη των Παράκτιων Περιοχών) είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός, αποτελούμενος από 150 περιοχές- μέλη, με τις οποίες, και σε συνεργασία με τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και τα κράτη μέλη, προσπαθεί να προωθήσει και να ενισχύσει την μεταξύ τους συνεργασία. Η CPMR Islands Commission – Επιτροπή Νήσων είναι μία από τις 6 Γεωγραφικές Επιτροπές της Διάσκεψης. Τα μέλη του καλύπτουν δεκαεννέα ευρωπαϊκές περιφερειακές νησιωτικές αρχές που βρίσκονται στη Μεσόγειο, τη Βαλτική Θάλασσα και τον Ατλαντικό, τον Ινδικό και τον Ειρηνικό Ωκεανό. Το ΔΑΦΝΗ παρακολουθεί τις δράσεις της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας.

Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης λειτουργεί ως διαλειτουργικός κόμβος ανάμεσα στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τους ΟΤΑ, τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων, τους φορείς της αγοράς και, φυσικά, την κοινωνία, με στόχο την επίτευξη των εθνικών στόχων.

Μετά την ενσωμάτωση των Ευρωπαϊκών Οδηγιών 904/2019, 851/2018 και 852/2018 στην Εθνική νομοθεσία (Ν. 4736/2020, Ν. 4819/2021) ο Ε.Ο.ΑΝ. έχει αναλάβει πλήθος αρμοδιοτήτων και καλείται με άμεσες και στοχευμένες παρεμβάσεις προς όλες τις κατευθύνσεις να συμβάλει στην εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων με σύγχρονες πρακτικές διαχείρισης, επεξεργασίας κι αξιοποίησης, αλλά και να προβάλλει την υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, ώστε τα απόβλητα να γίνουν μια πηγή πλούτου και δημιουργίας νέων «πράσινων» θέσεων εργασίας.

Βάσει της αρχής της ιεράρχησης των αποβλήτων με προτεραιότητα στην πρόληψη, στην προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, στην ανακύκλωση και την ανάκτηση, της αρχής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, αλλά και των αρχών της κυκλικής οικονομίας, και με σκοπό τη μείωση της δημιουργίας

αποβλήτων, έχουν τεθεί αντίστοιχα και οι στρατηγικοί στόχοι του Οργανισμού με κύριο άξονα την εδραίωση της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών. Ο Ε.Ο.ΑΝ. εφαρμόζει ήδη στα πλαίσια του εγκεκριμένου επικοινωνιακού προγράμματός του 2020-2021 ένα σχέδιο δράσεων επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης για την ορθή πληροφόρηση, την ευαισθητοποίηση και την ενθάρρυνση των πολιτών στην επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την ορθή διαλογή των αποβλήτων, βάσει και των αρχών της κυκλικής οικονομίας. Το επικοινωνιακό πρόγραμμα και η ενημέρωση των πολιτών θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια, προσθέτοντας και συμπεράσματα και αποτελέσματα του έργου LIFE-IP-CEI-GREECE.

Η δικτύωση του ΕΟΑΝ εμπεριέχει τους ΟΤΑ α' βαθμού (Δήμους) και β' Βαθμού (Περιφέρειες), την ΚΕΔΕ (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος), τους ΦΟΣΔΑ (Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων), τα Ατομικά και Συλλογικά Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων. Ως εκ τούτου, η διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου LIFE-IP-CEI-GREECE θα πραγματοποιηθεί απρόσκοπτα και σε στενή συνεργασία με τους φορείς αυτούς.

Τέλος, ο ΕΟΑΝ είναι ο εθνικός συντονιστής των δράσεων πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων που υλοποιούνται μέσω της ευρωπαϊκής πλατφόρμας European Week for Waste Reduction (EWWR, www.ewwr.eu) κάθε Νοέμβριο. Ο Ε.Ο.ΑΝ. καλεί κάθε χρόνο οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, δημόσιες αρχές, ενώσεις, επιχειρήσεις, συλλογικά συστήματα ανακύκλωσης, εκπαιδευτικά ιδρύματα και ευαισθητοποιημένους πολίτες υποβάλλουν τις δράσεις τους για συμμετοχή και τις οποίες προβάλλει στη συνέχεια. Η θεματική της φετινής διοργάνωσης, 20-28/11/2021 αφορά στις Κοινότητες της Κυκλικής Οικονομίας.

5.2. Κινητοποίηση χρηματοδοτικών πηγών

5.2.1. Πράσινο Ταμείο

Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου, το Πράσινο Ταμείο έχει δεσμευτεί για την δημιουργία δυνατότητας χρηματοδότησης έργων με κυκλικά χαρακτηριστικά, ενώ αποτελεί και στόχο του να ενσωματώσει τους δείκτες κυκλικότητας οι οποίοι θα αναπτυχθούν και υιοθετηθούν σε εθνικό επίπεδο, στα κριτήρια επιλογής έργων ή/και παρακολούθησης αυτών.

Πράσινες δημόσιες συμβάσεις

Οι καταστατικές δυνατότητες του οργανισμού, σε συνδυασμό και με τις υφιστάμενες στρατηγικές που υλοποιεί το ΥΠΕΝ, δίνουν τη δυνατότητα σε φορείς να αναζητήσουν χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο. Χαρακτηριστικά, τον Ιούνιο του 2021 και στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις (ΠΔΣ), το ΥΠΕΝ αιτήθηκε χρηματοδότησης για τη δημιουργία έντυπου υλικού το οποίο θα προωθήσει την απαραίτητη πληροφόρηση στους αρμόδιους φορείς. Ο αντίκτυπος αυτής της δράσης αναμένεται να είναι η αύξηση της ορθής εφαρμογής των ΠΔΣ από τους υπόχρεους δημόσιους φορείς.

Πρόγραμμα απολιγνιτοποίησης

Με απόφαση του υπουργού ΠΕΝ το 2019, με τίτλο «Τρόπος Κατανομής εσόδων από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για το έτος 2018» αποφασίστηκε να δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα στο Πράσινο Ταμείο που θα χρηματοδοτήσει έργα και δράσεις για την ανάπτυξη βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων χαμηλού ανθρακικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος, με στόχο την ενίσχυση και την σταδιακή διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών και την δημιουργία θέσεων εργασίας στις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας και στον Δήμο Μεγαλόπολης της Π.Ε. Αρκαδίας. Το πρόγραμμα αυτό ονομάζεται «Χρηματοδότηση έργων και δράσεων για την ανάπτυξη βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων χαμηλού ανθρακικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος στις Π.Ε. Κοζάνης, Φλώρινας και στο Δήμο Μεγαλόπολης της Π.Ε Αρκαδίας και διάθεση πίστωσης ποσού

31.412.033,10 € για την υλοποίησή του από τα έσοδα πλειστηριασμών δικαιωμάτων εκπομπών 2018». Στο πλαίσιο υλοποίησης αυτού του προγράμματος, οι δικαιούχοι κλήθηκαν να υποβάλλουν σχέδια με τίτλο: «Κατάρτιση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την Κυκλική Οικονομία», ενώ στη συνέχεια προβλέπεται χρηματοδότηση του Μέτρου 2 με τίτλο «Πιλοτικές Παρεμβάσεις για δράσεις προτεραιότητας και για την ωρίμανση δράσεων με βάση τις κατευθύνσεις των Σχεδίων Δράσης για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας», με το ποσό των 7 εκ. €.

Τα παραπάνω προγράμματα ήδη δίνουν τη δυνατότητα χρηματοδότησης δράσεων αναπαραγωγής και μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου LIFE-IP CEI-Greece από το Πράσινο Ταμείο, με ενδεχόμενο άνοιγμα και νέων προγραμμάτων.

5.2.2. ΕΣΠΑ 2021-2027

Το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027 περιέχει ένα διακριτό πρόγραμμα για το Περιβάλλον, Κλιματική Αλλαγή και Ενέργεια, το οποίο έχει συνολικό προϋπολογισμό 3,607 δισεκατομμύρια €. Εμβληματικές δράσεις που υποστηρίζονται στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Την μετάβαση στην κυκλική οικονομία, και
- Τον εκσυγχρονισμό ή/και την αναβάθμιση υφιστάμενων ή/και την δημιουργία νέων υποδομών ανακύκλωσης και επεξεργασίας αποβλήτων.

Το νέο ΕΣΠΑ χωρίζεται σε 5 Στόχους Πολιτικής (ΣΠ), έναν Ειδικό Στόχο και Τεχνική Βοήθεια. Ο δεύτερος στόχος πολιτικής ΣΠ2 ονομάζεται «Μια πιο πράσινη Ευρώπη» και αφορά στην προώθηση της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων και καλύπτει το 27% των συνολικών πόρων του συμφώνου (5,655 δισ. €).

Μέσα στις κύριες επιλογές πολιτικής του ΣΠ2 είναι και οι Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης, όπου θα είναι επιλέξιμα έργα για:

- Επεξεργασία διακριτών συλλεγόμενων βιολογικών και ανακυκλώσιμων αποβλήτων.
- Αναβάθμιση Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων για την μετατροπή τους σε Μονάδες Ανάκτησης και Ανακύκλωσης.
- Λήψη μέτρων για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων.
- Δράσεις ενημέρωσης για τη διαλογή στην πηγή, για την ανακύκλωση, για την κυκλική οικονομία και τον περιορισμό της χρήσης πλαστικών.
- Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την προστασία και διατήρηση των οικοσυστημάτων.

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece ήδη σκοπεύει να αξιοποιήσει πόρους από το ΕΣΠΑ 2014-2020 για την υλοποίηση μέρους των δράσεών του που αφορούν σε δαπάνες υποδομών, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την κατασκευή των ολοκληρωμένων πράσινων σημείων. Ο χρονικός ορίζοντας υλοποίησής του όμως προβλέπεται να του επιτρέψει εκταμίευση και από το νέο ΕΣΠΑ. Τέλος, οι προβλεπόμενες δράσεις αναπαραγωγής των πιλοτικών έργων σε άλλους δήμους και περιφέρειες της χώρας θα αξιοποιήσουν τους πόρους του νέου ΕΣΠΑ.

5.2.3. Ιδιωτικοί πόροι

Το έργο LIFE-IP CEI-Greece θα αναζητήσει και ιδιωτικούς πόρους στην προσπάθειά του να αναπαράξει και να μεταφέρει τα αποτελέσματά του. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας θα έρθει σε επικοινωνία με ιδιωτικά funds που περιλαμβάνουν στον καταστατικό σκοπό τους την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας

και με γνώμονα τις ανάγκες του έργου, αλλά και την ικανοποίηση βασικών αναγκών της εθνικής στρατηγικής της κυκλικής οικονομίας θα αναζητήσει την συνδρομή τους.

Ήδη υπάρχει επαφή και συνεργασία με το Fund “Sporos Platform”, την πρώτη πλατφόρμα «Κυκλικών Επενδύσεων» στη ΝΑ Ευρώπη, που έχει αναγνωριστεί ως “best practice” από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη συμβολή της στην λεγόμενη «Κυκλική Μετάβαση» των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την υποστήριξη της παραγωγικής οικονομίας.

5.3. Επικοινωνιακές δράσεις

Η επικοινωνιακή στρατηγική του έργου έχει ως κύριο σκοπό να αναδείξει τις νέες πρακτικές και τα οφέλη που θα επιφέρει η εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας στην Ελλάδα με απώτερο στόχο την διάδοση των αποτελεσμάτων και της τεχνογνωσίας του έργου και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και του εξωτερικού, ώστε αυτά να ακολουθηθούν ως καλές πρακτικές.

Οι επικοινωνιακές δράσεις αποσκοπούν στην ευρύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών, με τελικό σκοπό όλοι όσοι εμπλακούν στο έργο, να είναι καλύτερα καταρτισμένοι για να αναπτύξουν νέες πολιτικές και να εφαρμόσουν νέες τεχνολογίες και μοντέλα, προς την εφαρμογή της Κυκλικής Οικονομίας.

Κεντρικό όπλο στην επικοινωνία του έργου και στην διάχυση των αποτελεσμάτων του, αποτελεί η ιστοσελίδα του έργου (www.circulargreece.gr) και οι λογαριασμοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Instagram και Youtube).

Για την επίτευξη των επικοινωνιακών σκοπών του έργου θα οργανωθούν forum, workshops, εκστρατείες, ημερίδες, συνέδρια κ.λπ.. Το έργο θα δημιουργεί επίσης σε τακτά χρονικά διαστήματα και θα αποστέλλει σε λίστες ενδιαφερομένων (φορείς, επιχειρήσεις, πολίτες) ηλεκτρονικά newsletter, ώστε αυτοί να ενημερώνονται τόσο για τις δράσεις του όσο και για τα αποτελέσματά τους, αλλά και για καλές πρακτικές, πολιτικές και στρατηγικές που πρόκειται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο του έργου για την Κυκλική Οικονομία.

Μία ακόμα δράση που αφορά και στη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου θα είναι η δικτύωση με άλλα έργα συναφούς αντικειμένου, τα οποία έχουν δημιουργήσει -ή θα δημιουργήσουν- το δικό τους κοινό. Ο σχεδιασμός της δικτύωσης μπορεί να φέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη στη διάχυση των δράσεων και των αποτελεσμάτων του έργου, για αυτό η μεθοδολογία υλοποίησής προβλέπει πολύ-επίπεδη δικτύωση: Από τη μια μεριά αναζητούνται ανταλλαγές δεδομένων και εμπειριών με έργα και δράσεις παρόμοιας θεματικής, κι από την άλλη κάθε εταίρος του έργου, με τον δικό του επικοινωνιακό κύκλο, μπορεί να συνεισφέρει σε προτάσεις δικτύωσης αλλά και να αναλάβει τη συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών, ώστε να επιτευχθεί δικτύωση με όσο το δυνατόν περισσότερους φορείς και πρωτοβουλίες που μπορούν να συμβάλουν στη διάχυση του μηνύματος του έργου.

Για την επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων του έργου, προϋπόθεση είναι η επικοινωνία να είναι προσαρμοσμένη στο κοινό-στόχο, σύμφωνα με το αξιακό πλαίσιο, τις ανάγκες και τη συμπεριφορά του, αξιοποιώντας και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από την ποιοτική έρευνα των ομάδων εστίασης (focus-groups) στις φάσεις εξέλιξης του έργου.

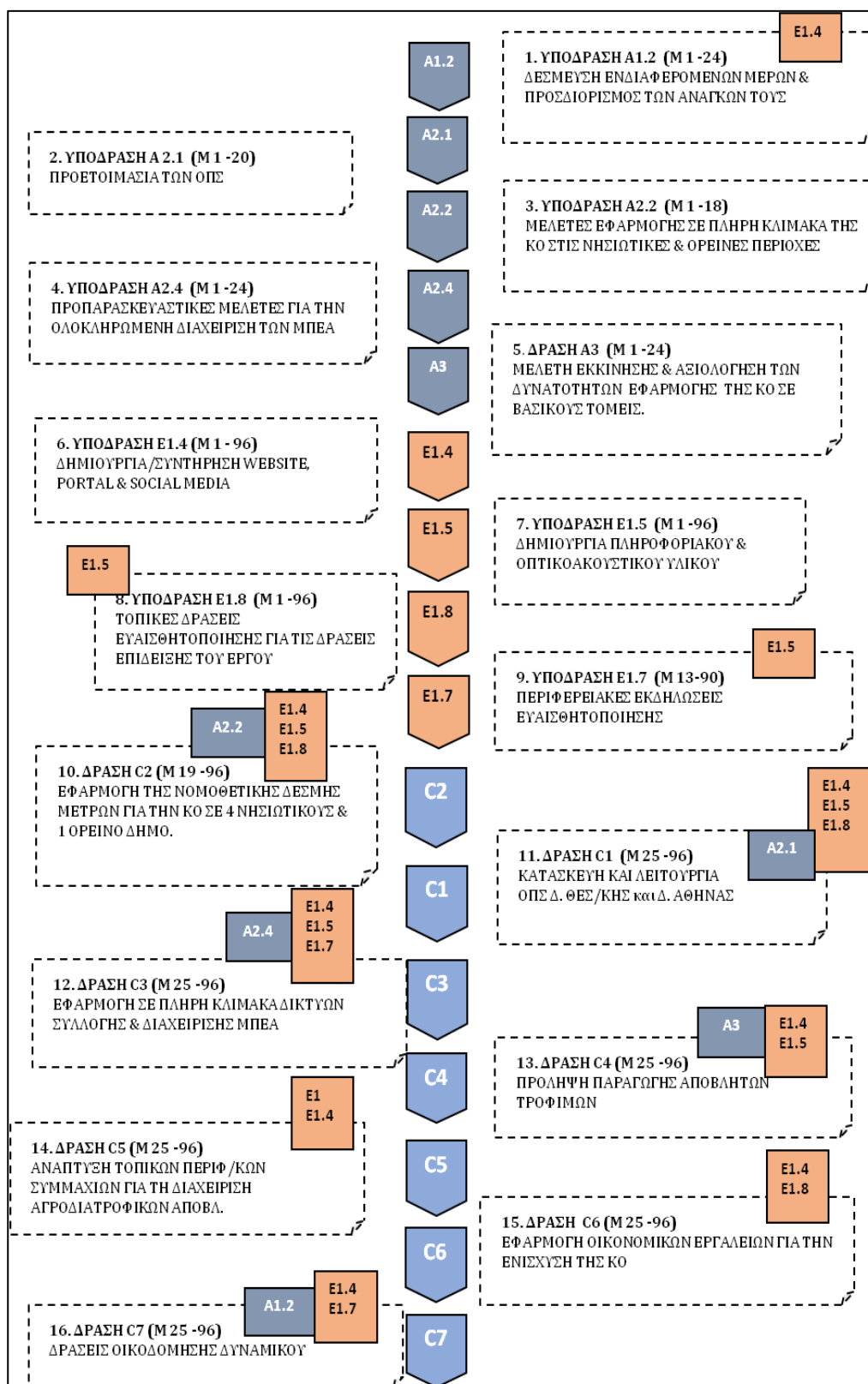
Η στρατηγική μετάδοσης των αποτελεσμάτων του έργου θα αφορά σε δεξαμενές πολιτών που δρουν εκτός των ωφελούμενων από το έργο φορέων, στην ανταλλαγή γνώσεων και ορθών πρακτικών για τη διαχείριση αποβλήτων με βάση τις αρχές της Κυκλικής Οικονομίας και την πιθανή ενσωμάτωσή τους σε τοπικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων. Επίσης θα αφορά στην ενημέρωση της ευρωπαϊκής και διεθνούς κοινότητας για τα αποτελέσματα του έργου, στην αξιοποίηση ευκαιριών για συνέργειες με άλλα έργα

και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με παρόμοιο αντικείμενο, καθώς και στην προσπάθεια αναπαραγωγής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο των αποτελεσμάτων του έργου.

5.4. Συνέργειες με άλλες δράσεις του έργου

Οι πιλοτικές περιοχές του έργου είναι οι Δήμοι Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Αλοννήσου, Πάρου, Αντιπάρου, Τήνου, Θήρας, Βάρης- Βούλας- Βουλιαγμένης, Ναυπακτίας και η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Στην υλοποίηση των δράσεων επικοινωνίας συμμετέχουν όλοι οι εταίροι.

Ακολουθεί διάγραμμα που παρουσιάζει τις συνέργειες με άλλες δράσεις του έργου και συγκεκριμένα προπαρασκευαστικών δράσεων, δράσεων υλοποίησης και δράσεων επικοινωνίας και διάχυσης των αποτελεσμάτων του έργου (Α, C και E αντίστοιχα).

Διάγραμμα 1, Συνέργειες δράσεων A - C - E, LIFE-IP CEI-Greece

5.4.1. Δράσεις Οικοδόμησης Δυναμικού

Την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου LIFE-IP CEI-Greece θα ενισχύσουν οι δράσεις Οικοδόμησης Δυναμικού που αναμένεται να διεξαχθούν στο πλαίσιο του έργου. Μέσα από μια σειρά δραστηριοτήτων αναμένεται να «μεταφερθούν» γνώσεις και δεξιότητες σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, να αναπτυχθούν διάλογοι επικοινωνίας και να διερευνηθούν περαιτέρω οι δυνατότητες χρηματοδοτήσεων που προσφέρονται για το πεδίο της Κυκλικής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, προβλέπονται οι ακόλουθες δράσεις:

α) Διεξαγωγή σεμιναρίων σε όλη την Ελλάδα

Με στόχο την ενίσχυση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ενδιαφερόμενων μερών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, θα διεξαχθούν 13 τριήμερα θεματικά σεμινάρια, τα οποία θα αποσκοπούν στην εφαρμογή ρεαλιστικών τοπικών μέτρων και λύσεων που προσφέρει η Κυκλική Οικονομία για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων αλλά και για την αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων (zero waste), όπως προβλέπεται στη νομοθεσία. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την ενσωμάτωση τέτοιων λύσεων στα τοπικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, τα οποία αποτελούν και τη βάση για την επικαιροποίηση των περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων. Επιπλέον, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής, θα διεξαχθούν θεματικά σεμινάρια που θα απευθύνονται σε κάθε ενδιαφερόμενο φορέα που καλείται να εφαρμόσει λύσεις διαχείρισης αποβλήτων (π.χ. δήμοι, βιομηχανίες, τομέας υδάτων/λυμάτων, ενώσεις αγροτών, τοπική βιομηχανία και τεχνικά επιμελητήρια, τοπικές τουριστικές ενώσεις, ΜΚΟ κ.λπ.) ώστε να ενδυναμωθούν οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς λήψης αποφάσεων, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αλλά και η κοινωνία των πολιτών.

β) Δημιουργία φόρουμ πρόληψης αποβλήτων τροφίμων

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής Κυκλικής Οικονομίας, θα αναπτυχθεί ένα φόρουμ διαλόγου με τακτικές συναντήσεις εργασίας για την προώθηση και παρακολούθηση δραστηριοτήτων πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων, στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς της Ελλάδας. Το Φόρουμ θα αναλύσει και θα προωθήσει θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη και την παρακολούθηση της σπατάλης τροφίμων, διαδίδοντας, μεταξύ άλλων, καθιερωμένες ορθές πρακτικές και θα αποτελέσει σημαντική κοινωνικοοικονομική πρωτοβουλία για αυτό το σκοπό καθώς θα διασφαλίσει την αλληλεπίδραση μεταξύ μελών. Επιπλέον, μέσα από τις εργασίες του Φόρουμ θα αναδειχθούν πρακτικές πρόληψης που μπορούν να προσαρμοστούν στο περιβαλλοντικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ελλάδας. Ακόμα, θα βοηθήσει στη διασφάλιση της συναίνεσης όλων των εμπλεκόμενων μερών για την εφαρμογή της στρατηγικής του έργου και στην ανάπτυξη της εθνικής εθελοντικής συμφωνίας για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, η οποία θα εγκριθεί από τους διάφορους τομείς και παράγοντες που εμπλέκονται στην αλυσίδα παραγωγής αποβλήτων τροφίμων. Κάποιοι από τους φορείς που θα συμμετέχουν στο Φόρουμ είναι οι εξής: η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), οι περιφερειακές αρχές διαχείρισης αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ), η ένωση Δήμων Περιφέρειας Αττικής (ΠΕΔΑ), το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, η Ελληνική Συνομοσπονδία Τουρισμού (ΣΕΤΕ), τα Περιφερειακά Επιμελητήρια και Ενώσεις Ξενοδόχων, Εκπρόσωποι του τομέα της φιλοξενίας και της εστίασης, η Ένωση Επιχειρήσεων Υπεραγοράς Ελλάδος (ΕΕΥΕ), ενδιαφερόμενοι λιανοπωλητές, μεγάλες αλυσίδες υπεραγορών, η Ένωση Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ), οι περιφερειακές Ενώσεις των ενώσεων της βιομηχανίας τροφίμων και των ενδιαφερόμενων βιομηχανιών, ενώσεις καταναλωτών, σχετικές ΜΚΟ, όπως το WWF Ελλάς, όπως η πρωτοβουλία «ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΒΟΡΟΥΜΕ» κ.λπ.

γ) Εξ αποστάσεως κατάρτιση

Στόχος της δράσης αυτής είναι η παροχή εξ αποστάσεως κατάρτισης μέσω μαθημάτων και διαδικτυακών σεμιναρίων για την κυκλική οικονομία στους ενδιαφερόμενους φορείς που

προέρχονται από απομακρυσμένες περιοχές (νησιωτικές, ορεινές, κλπ.). Τα μαθήματα και τα διαδικτυακά σεμινάρια στοχεύουν σε πληθώρα φορέων (τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές σε όλη την Ελλάδα) και θα αναπτύξουν μια επισκόπηση των αρχών και των ιδεών της κυκλικής οικονομίας. Θα βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να διδαχθούν από τις δράσεις που θα έχουν ήδη υλοποιηθεί σχετικά με επιχειρηματικά μοντέλα που είναι ευνοϊκά για την κυκλική οικονομία και να αναλύσουν τα εμπόδια και τις ευκαιρίες που αυτά παρουσιάζουν. Τα μαθήματα και τα διαδικτυακά σεμινάρια θα συνδέσουν ορθές πρακτικές, στρατηγικές, εκδηλώσεις και θα αποτελέσουν μια αυξανόμενη πηγή γνώσεων και ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν από τα ενδιαφερόμενα μέρη για την κατανόηση σε βάθος και την αλλαγή νοοτροπίας σχετικά με τα οφέλη και τους τρόπους εφαρμογής της κυκλικής οικονομίας. Συνήθως, οι ενδιαφερόμενοι που αναμένεται να συμμετέχουν θα περιλαμβάνουν δημόσιους υπαλλήλους, αρχιτέκτονες, μηχανικούς, δασκάλους, καθηγητές και φοιτητές, τοπικούς επιχειρηματίες, υποψήφιους επενδυτές, επαγγελματίες από τοπικές ΜΜΕ και επαγγελματίες που δημιουργούν απόβλητα σε σταθερή βάση ως υποπροϊόν όπως: αλιείς, αγρότες, εστιατορές, ιδιοκτήτες ξενοδοχείων κ.λπ.

Τα μαθήματα θα προσαρμοστούν στις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών, εστιάζοντας στα εμπόδια που αντιμετωπίζει η κάθε κατηγορία φορέων και προτείνοντας εφικτά επιχειρηματικά μοντέλα και καινοτόμες ιδέες. Το περιεχόμενο των σεμιναρίων θα αναπτυχθεί με σκοπό την καλλιέργεια της αμοιβαίας μάθησης, με αμφίδρομη αλληλεπίδραση, έτσι ώστε ταυτόχρονα να μπορούν να συλλέγονται πολύτιμες πληροφορίες από τους διδάσκοντες, ιδίως σε τοπική κλίμακα, καθώς και να διεξάγεται ένας άτυπος απολογισμός των ήδη εφαρμοζόμενων πρακτικών κυκλικής οικονομίας στην καθημερινή ζωή και την τοπική επαγγελματική δραστηριότητα. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα επιδιώξει λοιπόν να παρέχει:

- Ενδεδειγμένη κατανόηση των σημαντικών εννοιών της κυκλικής οικονομίας από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη
- Πληροφορίες σχετικά με την κυκλικότητα και τις ευκαιρίες για νέες θέσεις εργασίας/οικονομικές δραστηριότητες
- Ανάπτυξη ικανοτήτων για τις τοπικές κοινωνίες
- Κατάρτιση των μελών του προσωπικού τοπικής/περιφερειακής διοίκησης και των επαγγελματιών
- Οι απαιτούμενες πληροφορίες για την υποστήριξη της μετάβασης από γραμμικά σε κυκλικά παραδείγματα και βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης

Η θεματολογία των μαθημάτων θα αφορά ποικίλα ζητήματα, ανάλογα με το πλαίσιο και τις ανάγκες κατάρτισης/ανάπτυξης ικανοτήτων του κάθε φορέα, όπως για παράδειγμα: συμπράξεις και συμμαχίες Κυκλικής Οικονομίας, ανακατασκευή προϊόντων, πράσινες χρηματοδοτήσεις, συστήματα διευρυμένης ευθύνης των παραγωγών, κίνδυνοι και οφέλη της κυκλικότητας για τις ΜΜΕ, επίδραση της κυκλικής οικονομίας στους εργαζομένους και τους καταναλωτές, κ.α. Επιπλέον, σε αυτά τα σεμινάρια θα αναλυθούν οι αρχές της Κυκλικής Οικονομίας όπως είναι:

- α) απόβλητα=τρόφιμα
- β) οικονομική ανθεκτικότητα μέσω της διαφοροποίησης της δραστηριότητας
- γ) ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος/webinar θα δοθούν παραδείγματα για κάθε ένα από τα παραπάνω, ώστε να απαντηθεί το πιο συχνό ερώτημα που έχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη: «γιατί πρέπει να κάνουμε τη μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία;». Δεδομένου του ευρέος φάσματος πιθανών γεωγραφικών τοποθεσιών, τα οφέλη από την ανάπτυξη των e-course / webinars, θα είναι η εξοικονόμηση χρόνου, καθώς τα ταξίδια μπορεί να είναι χρονοβόρα και ακριβά. Η τηλεεκπαίδευση θα επιτρέψει στους

εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν από το σπίτι και να αλληλεπιδράσουν με τους εκπαιδευτές αυτοπροσώπως μόνο όταν χρειάζεται. Το περιεχόμενο των ηλεκτρονικών μαθημάτων/διαδικτυακών σεμιναρίων θα ενημερώνεται συνεχώς, διασφαλίζοντας το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων.

Η κατάρτιση θα επικεντρωθεί στην απόκτηση δεξιοτήτων σε τομείς όπως:

- **Δυνατότητα επισκευής:** Διαχείριση συσκευών, όσον αφορά τη δυνατότητα επισκευής και πώς να σχεδιάζονται στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας. Τα ενδιαφερόμενα μέρη θα αποκτήσουν μια σταθερή κατανόηση των κριτηρίων για τις επιλογές σχετικά με τη δυνατότητα επισκευής/αποκατάστασης και τη λειτουργικότητα, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στους καταναλωτές και τους παραγωγούς να κάνουν καλύτερες επιλογές.
- **Κυκλική Βιοοικονομία – Αναγεννητική αξία:** Πώς η βιοοικονομία μπορεί να συμβάλει σε μια κυκλική οικονομία και πώς η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία θα μπορούσε να προστατεύσει τους φυσικούς πόρους. Ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με την προστιθέμενη αξία από τις κυκλικές πρακτικές βιοοικονομίας και διερεύνηση πώς το υπολειπόμενο υποπροϊόν ενός τομέα μπορεί να είναι ο πρωταρχικός πόρος ενός άλλου τομέα.
- **Χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα/χαμηλά απόβλητα και κυκλική οικονομία:** Η σχέση μεταξύ χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, χαμηλών αποβλήτων και μιας κοινωνίας κυκλικής οικονομίας. Παροχή στα ενδιαφερόμενα μέρη των οικονομικών, περιβαλλοντικών, πολιτιστικών και κοινωνικών κινήτρων που απαιτούνται για την ενίσχυση των πρακτικών της κυκλικής οικονομίας και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Η εκπαιδευτική διαδικασία θα παρακολουθείται τακτικά μέσω ερωτηματολογίων (τεστ) τα οποία θα πρέπει να συμπληρώνουν οι εκπαιδευόμενοι. Θα προβλέπεται επίσης εργασία τύπου έργου που θα υλοποιείται από τους εκπαιδευόμενους. Τα ερωτηματολόγια θα αξιολογούνται αυτόματα on-line και κάθε εκπαιδευόμενος θα λαμβάνει τη βαθμολογία του. Θα οριστούν δείκτες αναφοράς (π.χ. 65%), πάνω από τους οποίους οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να λάβουν πιστοποιητικό κατάρτισης.

Δεδομένου ότι θα αναπτυχθεί πρόσθετο υλικό στη θεματολογία της κυκλικής οικονομίας, τόσο εκτός όσο και στο πλαίσιο των εργασιών του έργου, ετήσια επικαιροποίηση θα πραγματοποιείται από το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ, σε συνεργασία με το Χαρακόπειο Πανεπιστήμιο και το ΥΠΕΝ. Η διαδικασία για την ενημέρωση του εκπαιδευτικού υλικού θα περιλαμβάνει τα εξής:

1. Εισαγωγή πληροφοριών από τους εκπαιδευόμενους και από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες σχετικά με τα θέματα των μαθημάτων (μέσα από ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις)
2. Έλεγχος και ενημέρωση, προσδιορισμός ή εμπλουτισμός:
 - Των στόχων κατάρτισης
 - Πιθανών αδυναμιών ή πλεονεκτημάτων του υφιστάμενου εκπαιδευτικού υλικού (ερωτηματολόγια, έντυπα αξιολόγησης κ.λπ.)
 - Νέοι νόμοι, πλαίσιο πολιτικής, τάσεις, μέθοδοι, ανάγκες, κενά, καλά παραδείγματα, σε εθνικό, περιφερειακό και σε επίπεδο ΕΕ, περιπτώσεις απομονωμένων περιοχών (βουνά και νησιά)
 - Το υπάρχον περιεχόμενο, εγγραφή νέου περιεχομένου ή απομάκρυνσης / αντικατάστασης.
3. Ενημέρωση του υφιστάμενου υλικού με βάση τα ανωτέρω, με λογική σειρά ώστε να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου κατάρτισης

Στην περίπτωση που νέο πλαίσιο πολιτικής ή νέοι νόμοι προκύπτουν εν μέσω της ετήσιας ενημερωμένης έκδοσης, το Δίκτυο ΔΑΦΝΗ θα καταρτίσει ένα σχέδιο ελάχιστης προσαρμογής / ενημερώσεων στο εκπαιδευτικό υλικό, αναφέροντας τις νέες περιπτώσεις, μέχρι την επόμενη ετήσια ενημέρωση, όπου αυτές οι προσθήκες θα περιλαμβάνονται αναλυτικά στα μαθήματα.

δ) Δημιουργία ηλεκτρονικού εθνικού αποθετηρίου για την κυκλική οικονομία

Η δυσκολία πρόσβασης σε πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές και κριτήρια σχετικά με την κυκλική οικονομία εμποδίζει τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να προχωρήσουν στην ανάπτυξη και επιβολή της νομοθεσίας, που σχετίζεται με τη διαχείριση των αποβλήτων, την αξιοποίηση των αποβλήτων, τις περιβαλλοντικές άδειες κ.λπ., καθώς και την ανάπτυξη κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων (δηλαδή τον καθορισμό των κριτηρίων που πρέπει να συμπεριληφθούν σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων/υποδομή, πτυχές αξιολόγησης όσον αφορά τις προτάσεις, διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων κ.λπ.).

Αυτό το κενό θα καλύψει η ανάπτυξη ενός διαδικτυακού αποθετηρίου, μέσω του οποίου όλες οι αρχές που εμπλέκονται σε τέτοιες διαδικασίες θα έχουν πρόσβαση στις απαιτούμενες πληροφορίες και με οργανωμένο και συστηματοποιημένο τρόπο. Θα αναπτυχθεί μια εξειδικευμένη μηχανή αναζήτησης, ώστε οι βασικοί ενδιαφερόμενοι φορείς από την εθνική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση να μπορούν να λάβουν τις σχετικές πληροφορίες με βάση τον στόχο τους και ανά θέμα αναζήτησης. Προβλέπονται επίσης διαφορετικά επίπεδα πρόσβασης, ώστε να διασφαλίζεται ο κατάλληλος σεβασμός των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Τακτικές ενημερώσεις, τουλάχιστον σε εβδομαδιαία βάση, θα διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες είναι ενημερωμένες.

Κατάρτιση σχετικά με το περιεχόμενο και τη χρήση του αποθετηρίου θα μπορεί να παρέχεται κατά παραγγελία για διαφορετικά επίπεδα διοίκησης μέσω διαδικτυακών σεμιναρίων, παρουσιάσεων μέσω διαδικτύου αλλά και από τα περιφερειακά σεμινάρια που αναφέρθηκαν παραπάνω. Στο πλαίσιο αυτής της κατάρτισης, οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα κληθούν επίσης να εντοπίσουν πρόσθετες ανάγκες πληροφόρησης. Θα δοθεί προτεραιότητα στις προτάσεις αυτές και θα αντιμετωπιστούν μέσω των προγραμματισμένων βελτιώσεων του αποθετηρίου.

Παράλληλα με τις δράσεις οικοδόμησης δυναμικού, θα πραγματοποιηθούν δεκατρείς **Περιφερειακές εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης** οι οποίες θα είναι ημερίδες και θα υλοποιηθεί μια σε κάθε Περιφέρεια της Ελλάδας. Οι εκδηλώσεις θα περιλαμβάνουν παρουσιάσεις και τεχνικό υλικό που θα ετοιμαστεί από την ομάδα του έργου και θα διανεμηθεί και θα εξηγηθεί στους συμμετέχοντες με ηχητικά και οπτικά μέσα. Θα περιλαμβάνουν ένα απογευματινό/βραδινό σεμινάριο με παρουσιάσεις του έργου και τις βασικές καινοτομίες του, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίασης κατάλληλων πληροφοριών και οπτικοακουστικού υλικού.

Κατά τη διάρκεια αυτών των εκδηλώσεων, θα πραγματοποιηθεί επίσης εκπαίδευση σχετικά με την τεχνολογία και τις μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων, την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και την κυκλική οικονομία. Έτσι, αυτές οι εκδηλώσεις αναμένεται επίσης να συγκεντρώσουν φορείς χάραξης πολιτικής αλλά και πολλούς διαφορετικούς ενδιαφερόμενους από το ευρύ κοινό. Αυτές οι εκδηλώσεις θα υποστηρίξουν επίσης την εφαρμογή των περιφερειακών σεμιναρίων που αναφέρθηκαν παραπάνω, ενώ θα χρησιμοποιηθούν και για τη γενική προώθηση του έργου και των αποτελεσμάτων του, μέσα και από τη χρήση και τη διανομή ενημερωτικού υλικού. Ως εκ τούτου, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε οι περιφερειακές ημέρες ενημέρωσης να πραγματοποιηθούν παράλληλα με τα περιφερειακά σεμινάρια.

5.4.2. Χρήσιμα Εργαλεία (Toolbox)

ΔΑΦΝΗ web-tool

Το ΔΑΦΝΗ στο πλαίσιο του έργου, πρόκειται να αναπτύξει ένα ηλεκτρονικό εργαλείο με σκοπό να υποστηρίξει δημοτικές και περιφερειακές αρχές και λοιπούς ενδιαφερόμενους φορείς στην λήψη αποφάσεων σχετικά με το σχεδιασμό υποδομών και διαδικασιών διαχείρισης αποβλήτων γεωργοκτηνοτροφικού κλάδου. Το εργαλείο θα είναι προσβάσιμο διαδικτυακά και ελεύθερο για χρήση από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Θα λαμβάνει υπόψη τεχνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.

Φορείς οι οποίοι θέλουν να προβούν σε προκαταρκτική εξέταση αναπτυξιακών σχεδίων στον τομέα της αξιοποίησης αποβλήτων γεωργοκτηνοτροφικού κλάδου, όπως:

- ❖ Δημοτικές αρχές
- ❖ Περιφερειακές αρχές
- ❖ Λοιποί Ενδιαφερόμενοι φορείς λ.χ. αγροτικούς συνεταιρισμούς

Το εργαλείο αυτό θα χρησιμοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση του έργου τόσο για την παρουσίαση καλών πρακτικών που παράχθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου, όσο και για την υποστήριξη των Δήμων για την υλοποίηση δράσεων αξιοποίησης γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων.

5.5. Ομάδα Εμπειρογνομώνων

Λόγω των ιδιοτήτων της θεματολογίας του έργου, άλλη μια πρωτοβουλία του έργου για να εξασφαλίσει την αναπαραγωγή και την μεταφορά των αποτελεσμάτων του είναι η κατάρτιση μιας ομάδας εμπειρογνομώνων (Task Force).

Η ομάδα του έργου απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες διαφόρων ειδικοτήτων οι οποίοι έχουν ενεργό ρόλο στο έργο, υλοποιώντας, συμβουλευόντας αλλά και επικυρώνοντας τις δράσεις του. Εκπρόσωποι της ομάδας, προερχόμενοι από πολλούς από τους συνδικαιούχους, θα αποτελέσουν μια ιδιαίτερη ομάδα, την Task Force η οποία θα μπορεί να παρέχει προσαρμοσμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες σε φορείς που θέλουν να εφαρμόσουν την κυκλικότητα στις εργασίες τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επιχειρήσεις που προσπαθούν να αναπροσαρμόσουν τις παραγωγικές τους διεργασίες, φορείς που θέλουν να εφαρμόσουν κυκλικές και πράσινες συμβάσεις, ΟΤΑ που θέλουν να υιοθετήσουν νέες λύσεις για τη διαχείριση των αποβλήτων και όποιον άλλο θέλει να εφαρμόσει αντίστοιχα στοιχεία της Κυκλικής Οικονομίας.

Προκειμένου η ομάδα εμπειρογνομώνων να είναι όσο το δυνατόν πιο επωφελής για την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου, η Task Force θα αποτελείται από εμπειρογνώμονες από διαφορετικούς τομείς, όπως:

- Διαμορφωτές πολιτικής, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- Δημόσιοι λειτουργοί,
- Υπεύθυνοι διαχείρισης στερεών αποβλήτων,
- Ειδικοί ανακύκλωσης
- Μηχανικοί Περιβάλλοντος
- Μελετητές
- Ακαδημαϊκοί
- Εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ)

6. Επίλογος

Οι δραστηριότητες διάχυσης για την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου γίνονται:

ΣΥΝΕΧΩΣ	<p data-bbox="367 488 718 526">Στο αρχικό στάδιο του έργου</p> <hr/> <p data-bbox="367 611 1018 674">μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου αναπαραγωγής και μεταφοράς και</p> <hr/> <p data-bbox="367 730 807 768">καθ'όλη τη διάρκεια υλοποίησης του</p> <hr/>
ΑΜΕΣΑ & ΕΜΜΕΣΑ	<p data-bbox="367 943 1040 1005">Με την επικοινωνία των συνδικαιούχων προς τον κύκλο επιρροής τους</p> <hr/> <p data-bbox="367 1061 1051 1124">με τη χρήση των κατάλληλων μέσων και εργαλείων προς ευρύτερα μέρη του κοινού-στόχου</p> <hr/> <p data-bbox="367 1180 868 1218">δωρεάν αλλά και με την κατανομή πόρων</p> <hr/>

Το σχέδιο επικοινωνίας για την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων του έργου δεν μπορεί να είναι απόλυτο αλλά εξ' ορισμού ευέλικτο, ώστε να επιτρέπει την προσαρμογή της κάθε επικοινωνιακής δράσης ανάλογα με την εξέλιξη των υπολοίπων δράσεων επικοινωνίας, αλλά και τη γενικότερη πορεία υλοποίησης των δράσεων του LIFE-IP CEI-Greece.

7. Παράρτημα

7.1. Αναπαραγωγή – Συχνές ερωτήσεις (FAQ) *(δυναμικό παράρτημα)*

Ψηφιακός οδηγός προβλημάτων υλοποίησης πιλοτικών.